

STUDIE
12 maart '09

DE BEGROTING LEEFMILIEU 2009

Uitgevoerd door Bert De Wel, in opdracht van de Minaraad

Inhoud

Inleiding	3
Studie	4
1. Algemene situering.....	4
1.1. De grote lijnen van de begroting 2009	4
1.2. De meerjarenbegroting 2009-2014	11
1.3. Het beleid inzake duurzame ontwikkeling.....	14
2. Thematische bespreking van de begroting	14
2.1. Lucht en klimaatbeleid	14
2.2. Bodembeschermingsbeleid	16
2.3. Afvalbeleid	16
2.4. Waterbeleid.....	17
2.5. Mestbeleid.....	18
2.6. Natuur- en bosbeleid	18
2.7. Belangrijke begrotingstechnische operaties	21

Inleiding

De begroting van de Vlaamse Gemeenschap is een jaarlijkse schatting door de Vlaamse Regering van de ontvangsten en uitgaven van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest voor het volgende jaar. Die schatting wordt in de vorm van twee ontwerpen van decreet ter goedkeuring aan het Vlaams Parlement voorgelegd. Het eerste ontwerp van decreet is de middelenbegroting. Dit bevat de schatting van de ontvangsten van de Vlaamse overheid voor het volgende jaar. Het tweede ontwerp van decreet is de algemene uitgavenbegroting waarin de schatting van de uitgaven van het volgende jaar staat. Als het Vlaams Parlement het ontwerp van middelenbegroting goedkeurt, dan mag de Vlaamse Regering de ontvangsten die ze geschat heeft ook effectief innen. Als de algemene uitgavenbegroting wordt goedgekeurd, dan mag de Vlaamse Regering de daarin geplande uitgaven ook effectief doen. Bij de begroting hoort ook nog een derde decreet, het programmadecreet. In dit decreet van de Vlaamse Regering worden allerhande maatregelen opgenomen die nodig zijn om de begroting van het volgende jaar te kunnen uitvoeren. Het ontwerp van programmadecreet heet officieel 'ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting'.

De begroting weerspiegelt in belangrijke mate de beleidsintenties van de Vlaamse Regering. Het is een cruciaal document omdat het de werking van de overheid weergeeft. De Minaraad kijkt elk jaar uit naar de budgettaire onderbouwing van het Vlaamse leefmilieubeleid. De Raad wordt niet om advies gevraagd over de begroting. Dit is niet voorzien in het oprichtingdecreet van de Minaraad d.d. 1991, noch in het recente decreet op de Strategische Adviesraden van 2003 of in andere decreten. Gezien het belang van dit document wil de Raad op eigen initiatief zich jaarlijks over de begroting leefmilieu buigen. De voorliggende studie is het resultaat van deze oefening.

In deze studie wordt toegelicht op welke manier het Vlaamse milieubeleid opgenomen is in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Er wordt zowel gekeken naar de inkomsten van het milieubeleid (bv. de milieuheffingen) als naar de uitgaven binnen de verschillende domeinen van het milieubeleid. De studie is gebaseerd op de begrotingsdocumenten die door de Vlaamse Regering ingediend werden in het Vlaams Parlement. Bijkomende informatie werd vergaard tijdens de begrotingsbesprekingen in de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement.

Bert De Wel, adjunct van de directeur van het secretariaat van de Minaraad, is de auteur van de studie. Het is belangrijk er op te wijzen dat dit studiedocument een ander statuut heeft dan de klassieke adviezen van de Minaraad. Het document werd opgesteld in opdracht van de Raad, ter ondersteuning van het debat over dit thema. De leden van de Raad engageren zich enkel tot kennisname van de aangebrachte elementen. De inhoud van de studie bindt de Minaraad en de leden van de Raad dus niet.

Hubert David
Voorzitter Minaraad

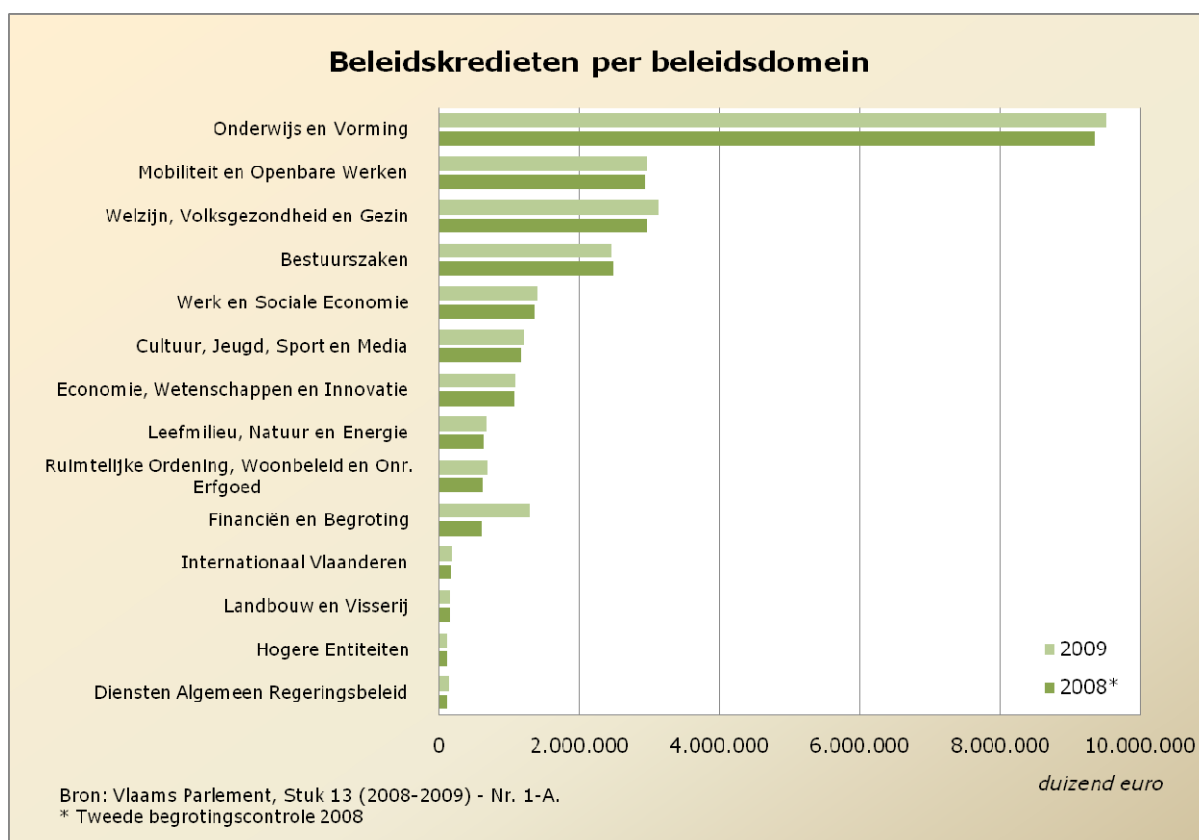
Studie

1. Algemene situering

1.1. De grote lijnen van de begroting 2009

- [1] **Omhoog of omlaag?** Uit de algemene toelichting bij de begroting blijkt dat de begroting van de Vlaamse overheid in 2009 toeneemt met 1,24 miljard euro. De beleidskredieten, dit zijn de uitgaven waartoe de regering zich in een bepaald jaar mag verbinden, stijgen met 5,2% van 23,86 miljard euro naar 25,1 miljard euro.¹ Er wordt verwacht dat dit bedrag nog eens zal verhoogd worden met 125 miljoen euro, afkomstig van kredieten die niet besteed konden worden vóór het einde van 2008. Deze middelen worden verdeeld via het Financieringsfonds voor Eenmalige Uitgaven (FFEU).²

Figuur 1

De beleidsruimte kan stijgen omdat ook de ontvangsten stijgen. In vergelijking

¹ Vlaams Parlement, Toelichtingen bij de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2009, Algemene toelichting, Stuk 13 (2008-2009) – Nr. 1-A.

² De formele toewijzing van deze middelen gebeurt bij de begrotingscontrole. Deze vindt meestal plaats vóór de zomer.

met de 2^e begrotingcontrole van 2008 stijgen de middelen met 5,5% of 1,25 miljard euro tot 23,82 miljard euro. Deze stijging komt hoofdzakelijk op rekening van de (gedeelde en samengevoegde) belastingen die Vlaanderen ontvangt op grond van de bijzondere financieringswet van de federale overheid.³

Ondertussen is discussie ontstaan over de optimistische inschatting in de begroting van de inkomsten. Het Rekenhof stelt hierover: *“De raming voor 2009 gaat voor de economische groei (1,20%) en de inflatie (2,70%) nog uit van de economische begroting van 12 september 2008. De minderontvangst in 2009 bij de op dit moment realistischere parameters van -0,3% reële BBP-groei en 1% inflatie wordt door de SERV⁴ geraamd op 642 miljoen EUR. Doordat de federale regering de voorlopige afrekening 2008 al doorstortte in 2008 en de definitieve afrekening nog negatiever zou uitvallen, zou sprake zijn van een bijkomende minderontvangst van 302 miljoen EUR.”*⁵ Ook voor de gewestbelastingen worden de ontvangsten overschat volgens de SERV en het Rekenhof.

In februari 2009 blijkt inmiddels dat ook de bovenstaande cijfers van de SERV en het Rekenhof al verouderd zijn. De Nationale Bank van België gaat uit van een verdere vertraging van de economie in 2009 met -1,9%.⁶

[2] Geen cijfers voor 2009 in Milieujaarprogramma 2009. In de algemene toelichting bij de begroting wordt aangegeven dat de beleidskredieten voor het domein Leefmilieu, Natuur en Energie met 32 miljoen euro stijgen tot 682 miljoen euro. Dit is een stijging met 4,9%. De beleidsruimte voor leefmilieu stijgt iets minder sterk dan de begroting in zijn geheel die met 5,2% toeneemt.

Zoals ook aangegeven werd in vroegere studies van de Minaraad over de begroting, is de vergelijking van begrotingsuitgaven over de jaren heen nog steeds geen eenvoudige opdracht. In de algemene toelichting bij de begroting wordt niet aangegeven welke begrotingsposten samengeteld werden om tot het bedrag van 682 miljoen euro te komen. Het milieujaarprogramma, dat een onderdeel vormt van de toelichting per programma van de begroting, bevat bijkomende informatie over de samenstelling van de beleidskredieten voor leefmilieu. Net zoals vorig jaar staan er ook dit jaar in het Milieujaarprogramma 2009 geen cijfers voor 2009. De meest recente cijfers zijn van de tweede begrotingscontrole 2008 (zie Figuur 2).⁷

In 2005 was er een belangrijke wijziging van de leefmilieubegroting door de hervorming van de financiering van de waterzuivering. Deze uitgaven, en de bijhorende heffingen, werden uit de begroting gehaald.

Het vergelijken van de uitgaven tussen de verschillende jaren wordt bijkomend bemoeilijkt door het systeem van vooruitbetalingen. Eind 2007 werd de

³ Bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten.

⁴ SERV, Evaluatierapport over de begroting van de Vlaamse Gemeenschap 2009, 14 januari 2009, p. 24.

⁵ Rekenhof, Verslag over de Meerjarenbegroting 2009-2014, Stuk 13 (2008-2009) – Nr. 2.

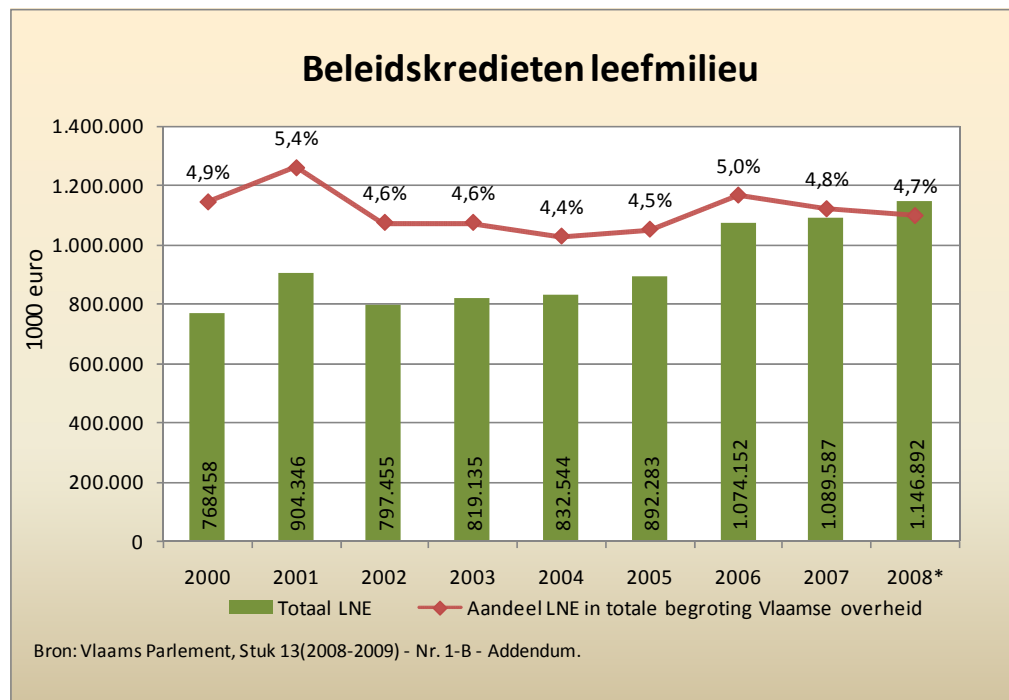
⁶ Nationale Bank België, Economische indicatoren voor België, 20 februari 2009.

⁷ Vlaams Parlement, Toelichting bij de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2008, Toelichting per programma, Stuk 13 (2007-2008) – Nr. 1-B - Addendum.

werkingstoelage voor de drinkwatermaatschappijen voor 2008 vooruitbetaald. Dezelfde techniek werd op het einde van 2008 toegepast voor de werkingmiddelen van 2009. Op de Mina-fondsbegroting wordt een vooruitbetaling van de toelage aan de drinkwatermaatschappijen voorzien van 203 miljoen euro. Het Rekenhof geeft in zijn verslag over de begroting aan dat deze ingreep waarschijnlijk gemotiveerd wordt door actuele overschotten op de begrotingsnorm. Het Hof benadrukt echter dat *“ze strijdig (zijn) met het eenjarigheidsbeginsel van de begroting. Ze vertekenen de werkelijke uitgaven die betrekking hebben op het begrotingsjaar.”*⁸

Bij de bespreking van de tweede begrotingscontrole in de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement heeft minister Crevits bijkomende toelichting gegeven bij deze operatie.⁹ *“Het is inderdaad zo dat het toekennen van deze voorschotten een afwijking van het eenjarigheidsbeginsel inhoudt, maar als hiermee de werkingstoelage aan de drinkwatermaatschappijen lager kan worden gehouden (door rentelasten bij de drinkwatermaatschappijen te vermijden) en er bovendien in 2009 extra beleidsruimte mee kan worden gecreëerd, dan is dit volgens de minister een daad van goed bestuur”.*

Figuur 2

- [3] Budgettaire prioriteiten van het milieubeleid in 2009.** De mate waarin de Vlaamse overheid geld besteedt aan bepaalde beleidsacties weerspiegelt in belangrijke mate – maar niet voor 100% – de beleidsprioriteiten van de regering. Bij elke nieuwe begroting benadrukt de regering aan welke beleidsinitiatieven

⁸ Verslag van het Rekenhof van het onderzoek van ontwerpen van decreet houdende de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2009, Vlaams Parlement, Stuk 16 (2008 – 2009) – Nr. 1.

⁹ Vlaams Parlement, Stuk 19-B (2007-2008) – Nr. 3-G

bijkomende middelen besteed zullen worden. Het is echter belangrijk te benadrukken dat het budgettaire gewicht van beleidsmaatregelen slechts één indicator is om het belang ervan te evalueren. Sommige belangrijke maatregelen kunnen bijvoorbeeld weinig overheidsmiddelen vragen maar toch van groot belang zijn. Daarnaast bestaat het grootste deel van de begroting uit uitgaven die jaar na jaar moeten betaald worden, zonder dat er veel beleidsruimte is voor nieuw beleid (bv. lonen van het overheidspersoneel).

In de algemene toelichting bij de begroting worden de volgende belangrijkste nieuwe beleidsinitiatieven aangegeven voor het milieubeleid in 2009:¹⁰

- *Binnen de MINA-begroting wordt er terug voorzien in een vooruitbetaling van de toelage aan de drinkwatermaatschappijen ten bedrage van 203 miljoen euro.*
- *Er wordt aan de VMM 25 miljoen euro extra toegekend voor subsidies voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen, de bouw van kleinschalige rioolwaterzuiveringsinstallaties en de aanleg van private waterzuiveringsinstallaties. Ook wordt er 4 miljoen euro toegekend aan de VMM voor het operationeel beheer van watersystemen.*
- *Aan de OVAM wordt 3 miljoen euro extra toegekend voor bodemsanering (Brownfields).*
- *Voor de VLM wordt bijkomend 1 miljoen euro uitgetrokken voor grondverwervingen in buffergebieden van de Gentse Kanaalzone. De VLM krijgt ook 1 miljoen euro voor gebruikersschade en 1 miljoen euro voor plattelandsbeleid.*
- *Er wordt in 2009 bijkomend 2 miljoen euro vrijgemaakt voor het toekennen van subsidies aan particulieren voor de aankoop van roetfilters.*

Eveneens worden twee begrotingsprioriteiten aangehaald die gefinancierd worden via verschuivingen in het budget (hiervoor worden geen bijkomende middelen voorzien).

- *Binnen de milieubegroting wordt er 2,1 miljoen euro vrijgemaakt voor een nieuwe dotatie aan het VITO voor de uitvoering van referentietaken voor het beleidsdomein LNE.*
- *Tot slot wordt er voor de operationalisering van het milieuschade- en milieuhandhavingsbeleid 2,2 miljoen euro binnen de milieubegroting vrijgemaakt.*

In de thematische bespreking van deze studie zal nader ingegaan worden op deze budgettaire milieuprioriteiten.

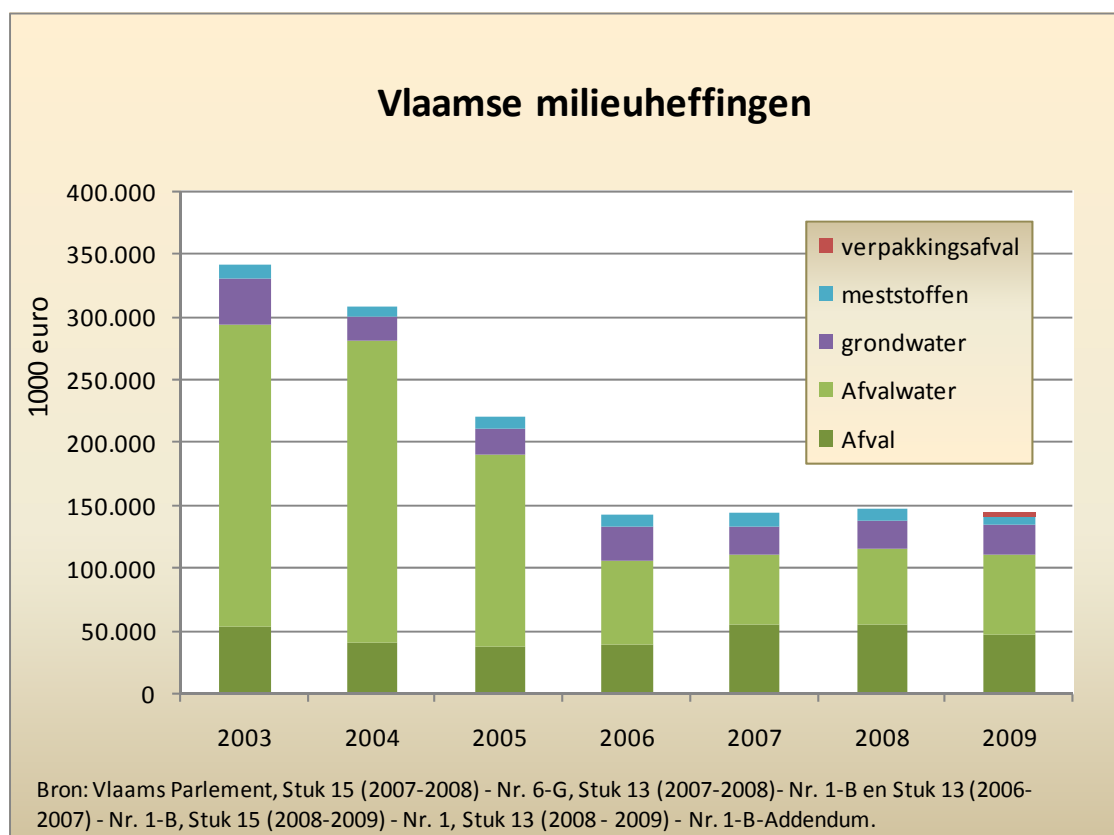
[4] Overzicht van de inkomsten van het milieubeleid. Behalve de uitgaven bevat de begroting ook een overzicht van de inkomsten. Binnen het beleidsdomein Leefmilieu worden er specifieke milieugerelateerde inkomsten gerealiseerd. De belangrijkste zijn de vier grote milieuheffingen: de afvalwaterheffing, de afvalheffing, de grondwaterheffing en de mestheffing. In het afvalbeleid werd een nieuwe heffing ingevoerd om de kosten van het beheer van huishoudelijk verpakkingsafval door te rekenen aan de verpakkingsverantwoordelijken. De geschatte ontvangst voor 2009 is met 3 miljoen euro eerder beperkt (zie verder § [16]). Nadat de inkomsten uit de milieuheffingen de laatste twee jaar lichtjes zijn gestegen, wordt verwacht dat ze in 2009 met 2,7% dalen tot 143,7 miljoen euro

¹⁰ Vlaams Parlement, Stuk 13 (2008-2009) – Nr. 1-A.

(zie Figuur 3).

Het aandeel van eigen middelen voor het leefmilieubeleid via de milieuheffingen is de laatste jaren aanzienlijk afgenomen. Deze daling is voornamelijk het gevolg van de hervorming in 2005 van de financiering van de waterzuivering die voor een deel uit de overheidsbegroting werd gehaald. De afvalwaterheffing voor gezinnen en kleine bedrijven werd vervangen door een saneringsbijdrage die geïnd wordt door de drinkwatermaatschappijen.¹¹ Deze bijdrage komt niet meer terecht in de begroting. Ook de hieraan gerelateerde uitgaven voor waterzuivering werden uit de begroting gehaald. Het zijn nu de drinkwatermaatschappijen die de waterzuiveringswerken van Aquafin vergoeden. De drinkwatermaatschappijen krijgen wel nog een bijkomende vergoeding van de Vlaamse overheid om hun waterzuiveringskosten te dekken.

Figuur 3

[5] Financiering van het milieubeleid. Zoals hierboven vermeld wordt het milieubeleid slechts gedeeltelijk gefinancierd via de inkomsten van de milieuheffingen. De overheid heeft de keuze tussen minimaal drie grote opties om zijn milieubeleid te financieren:

¹¹ Grootverbruikers betalen wel nog een heffing op waterverontreiniging. Men is grootverbruiker vanaf een verbruik van minstens 500 m³ leidingwater per jaar en/of men beschikken over een eigen waterwinning met een pompcapaciteit van minstens 5 m³ per uur. Ondernemingen, instellingen, verenigingen en de meeste landbouwers vallen onder deze categorie. Er bestaat ook een speciale regeling voor burgers die niet op de riolering aangesloten zijn en over een IBA (Individuele Behandeling van Afvalwater) beschikken.

- (1) de uitgave financieren uit eigen (algemene) middelen;
- (2) het heffen van een belasting of het innen van een bijdrage van de burgers, of
- (3) via regelgeving de burgers of bedrijven verplichten om zelf uitgaven te doen.

Bij de inzet van het belastingsinstrument heeft de overheid de keuze tussen drie grote opties om milieu-inkomsten te innen:

- (1) een milieuheffing innen om inkomsten te genereren (zgn. financierende heffing),
- (2) een milieuheffing instellen om het gedrag van burgers of bedrijven te wijzigen (zgn. regulerende heffing) of
- (3) het heffen van een retributie waarbij burgers of bedrijven betalen voor een specifieke (milieu)dienst van de overheid.

De Vlaamse overheid maakt gebruik van al deze opties. In de Beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2004-2009 werd aangegeven dat een langetermijnvisie op de financiering van het Vlaamse milieubeleid meer dan ooit nodig is.¹² De redenen die hiervoor worden aangehaald zijn de zware budgettaire uitdagingen van het beleidsdomein, maar ook administratieve redenen zoals de hervormingen in het kader van het Comptabiliteitsdecreet waarbij het MINA-fonds in vereffening zou gaan.

De huidige legislatuur loopt ondertussen op zijn einde. Het Comptabiliteitsdecreet werd niet in werking gesteld. Het Mina-fonds werd niet ontmanteld. Er vond geen publiek debat plaats over een langetermijnvisie op de financiering van het milieubeleid. In de toelichting bij de begroting gaf minister Crevits aan dat de milieuheffingen tijdens deze legislatuur in belangrijke mate hervormd zijn.¹³ Ze stelt dat er een duidelijk onderscheid gemaakt werd tussen regulerende en financierende heffingen.

“Sinds de reorganisatie van de watersector komen in de leefmilieubegroting nog quasi uitsluitend regulerende heffingen voor (afval, grondwater, mest enzovoort). Slechts 25 percent van het milieubeleid wordt nog met heffingen gefinancierd. Het resterende percentage wordt via de algemene middelen gefinancierd. De financiering van het milieubeleid vanuit de algemene middelen is trouwens, zoals bijvoorbeeld aangetoond voor riolering en bodemsanering, in belangrijke mate gestegen.

De regulerende heffingen maken deel uit van een instrumentenmix om bepaalde milieudoelstellingen te halen. Het is een economisch instrument dat een juiste allocatie van de milieu-inspanningen mogelijk maakt. Een daling van de inkomsten via de milieuheffingen betekent dat bedrijven zich aanpassen en verder saneren. Het is daarom volgens de minister een goede zaak dat de financiering van het milieubeleid loskomt van de inkomsten van

¹² Beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2004-2009, neergelegd door Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, december 2004.

¹³ Vlaams Parlement, Stuk 15 (2008-2009) – Nr. 5-G.

de heffingen. De hoogte van de regulerende heffingen moet immers worden vastgesteld in functie van de doelstellingen en niet in functie van voorziene uitgaven of dalende inkomsten.”

Ten slotte benadrukt minister Crevits dat de financiering van het milieubeleid, “*net zoals de andere beleidsdomeinen, deel uitmaakt van de regeringsonderhandelingen en begrotingsbesprekingen*”.

[6] Uitgaven in andere beleidsdomeinen die een belangrijke milieurelevantie kunnen hebben. Uit het overzicht van de budgettaire prioriteiten in de algemene toelichting bij de begroting halen we de volgende punten die relevant zijn voor het Vlaamse milieu- en energiebeleid¹⁴:

- Bij het beleidsdomein Bestuurszaken wordt aangegeven dat het centraal budget voor energiekosten voor gebouwen van de Vlaamse overheid voor 2009 met 752.000 euro opgetrokken wordt om tegemoet te komen aan de gestegen energiekosten.
- Bij het beleidsdomein Financiën en Begroting is de belangrijkste maatregel de Vlaamse jobkorting die verder uitgebreid wordt om de koopkracht van de Vlamingen te verhogen. Deze voorziene belastingverlaging voor alle werkende Vlamingen ten bedrage van 200 euro, wordt opgetrokken tot 250 euro. Voor een miljoen Vlamingen met een laag inkomen, zal deze verhoogde belastingverlaging zelfs oplopen tot 300 euro. Er bestaat geen directe link met het milieubeleid, maar wel een indirecte, omdat ervoor gekozen werd om een algemene koopkrachtstimulus te geven (niet gedifferentieerd naar milieu-impact). Een wijziging van de personenbelasting zou ook ingezet kunnen worden in het kader van het milieubeleid. Hierbij wordt dan meestal gesproken over een verschuiving van de lasten op arbeid naar het belasten van vervuiling en het gebruik van natuurlijke bronnen. Met deze argumenten werd echter geen rekening gehouden bij deze hervorming van de personenbelasting.

Er wordt 1 miljoen euro ter beschikking gesteld voor de één-op-één-compensatie aan gemeenten en provincies voor de gederfde inkomsten ten gevolge de vermindering van de onroerende voorheffing voor lage en zeer lage energiewoningen. Deze en bovenstaande compensatie aan gemeenten en provincies kaderen beide in het fiscaal pact met de gemeenten.

Om energiebesparende investeringen in private woningen sterker te kunnen ondersteunen wordt er 50 miljoen euro extra uitgetrokken. Met dit budget zullen isolatiepremies voor daken en zolders worden toegekend en zullen ook meer energiescans gesubsidieerd worden. Op administratief vlak zal dit extra budget ook afgestemd worden op de werking van de renovatiepremie.

- Bij het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie kan verwezen worden naar de extra middelen voor het VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek): Energie- en milieu-onderzoeksinfrastructuur (8 miljoen euro).
- In de sector Wonen springt vooral de stijging van het budget voor de renovatiepremie met bijna 30 miljoen euro tot bijna 80 miljoen euro in het oog. Deze verhoging van het budget moet toelaten om de grote stroom van aanvragen voor de renovatiepremie budgettair te kunnen opvangen. In het licht van de afstemming van de renovatiepremie met het bijkomend budget

¹⁴ Vlaams Parlement, Stuk 13 (2008-2009) – Nr. 1-A

voor energiebesparende investeringen in private woningen, wordt er een provisie van 1 miljoen euro uitgetrokken voor het aanwerven van bijkomend personeel.

1.2. De Meerjarenbegroting 2009-2014

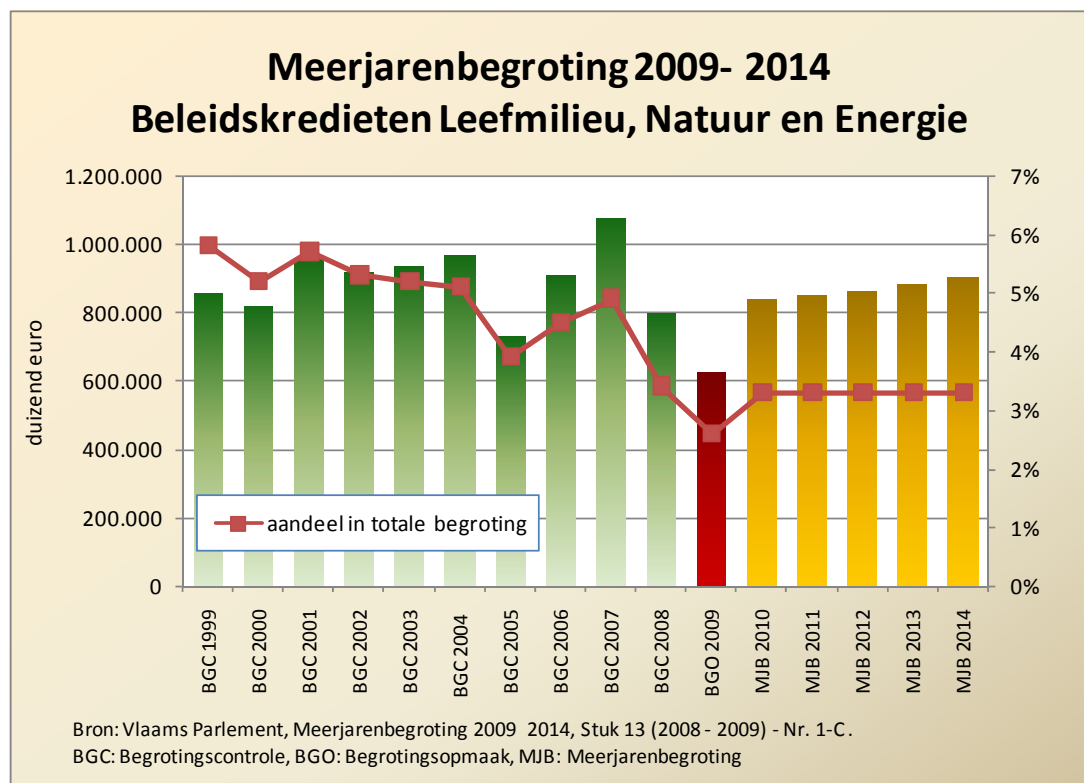
[7] Een begrotingsvisie op langere termijn. Sinds 2000 stelt de Vlaamse Regering een meerjarenbegroting op. Dit gebeurt echter niet elk jaar.¹⁵ Meestal werd ze aan het Vlaams Parlement voorgelegd bij de eerste aanpassing van de begroting in mei of juni. Na opmerkingen van het Rekenhof¹⁶ heeft de Vlaamse Regering op het einde van de begrotingsbesprekingen in december 2008 een meerjarenbegroting in het Vlaams Parlement ingediend.¹⁷ Volgens de inleiding beoogt dit document een dubbel doel: *“Enerzijds een vooruitblik werpen op de toekomstige legislatuur 2009-2014 met de daaraan verbonden inschatting van de beleidsruimte die de toekomstige regeringsploeg ter beschikking heeft, maar anderzijds ook even achteruit te blikken naar de realisaties van de voorbije 2 legislaturen, ten einde een aantal politiek relevante vergelijkingen mogelijk te maken.”* Hieronder geven we de evolutie van de uitgaven voor het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie.

¹⁵ Er werd bijvoorbeeld geen meerjarenbegroting opgesteld bij de begroting voor 2008.

¹⁶ In het ‘Advies van het Rekenhof over de begrotingsrapportering door de Vlaamse Regering’ (2 december 2008) wijst het Rekenhof op een aantal problemen met de meerjarenbegrotingen. Deze hebben vooral betrekking op het feit dat de meerjarenbegroting niet samen met de initiële begroting voorgelegd wordt aan het Rekenhof (en het Vlaams Parlement).

¹⁷ Toelichtingen bij de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2009. Meerjarenbegroting 2009-2014, Stuk 13 (2008-2009) - Nr 1-C toelichting bij begroting.

Figuur 4

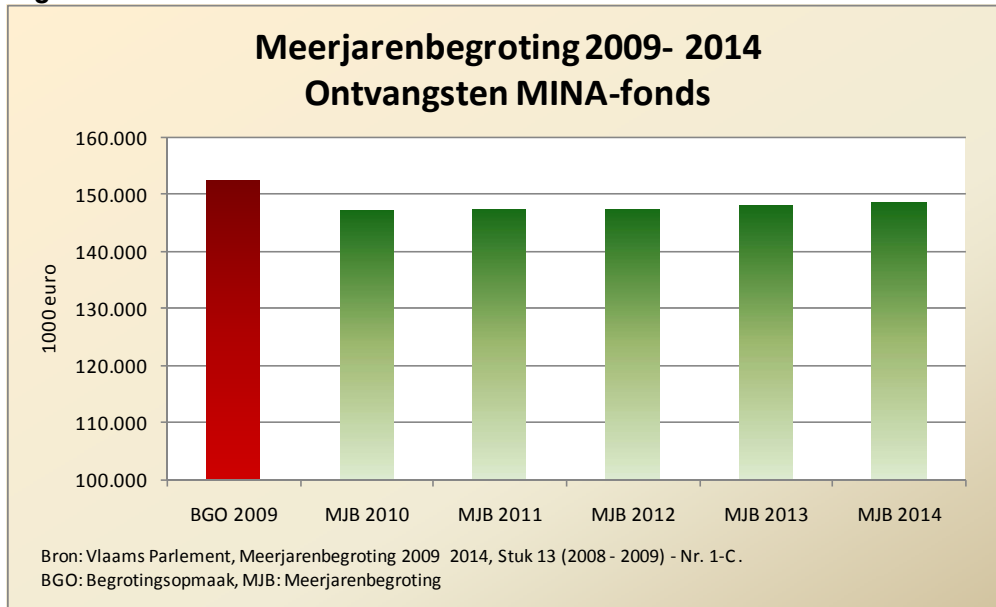
De gegevens uit figuur 4 zijn niet vergelijkbaar met de cijfers die in figuur 2 van deze studie gepresenteerd worden. Deze gegevens werden opgemaakt door het beleidsdomein Financiën en Begroting van de Vlaamse administratie. De gegevens uit figuur 2 komen van de administratie Leefmilieu, Natuur en Energie. De grote schommelingen in de bedragen in figuur 4 kunnen aan een aantal factoren toegewezen worden. De sterke daling in 2005 heeft te maken met de hervorming van de waterzuiveringssector. De sterke stijging in 2007 komt door het aanrekenen van de vergoeding van de drinkwatermaatschappijen voor 2008 op de begroting 2007. Hetzelfde gebeurde met de vergoeding voor 2009 die aangerekend werd op de begroting 2008 (zie ook § [2]). De piek in 2007 wordt ook veroorzaakt door een eenmalige terugbetaling van de BTW-schuld van Aquafin van ongeveer 200 miljoen euro.

[8] Evolutie van de milieuheffingen. In de meerjarenbegroting wordt ook een inschatting gemaakt van de inkomsten van het MINA-fonds. Volgens de meerjarenbegroting evolueren de ontvangsten van het MINA-fonds van 152,6 miljoen euro in 2009 naar 148,6 miljoen euro in 2014. Deze ontvangsten zijn in hoofdzaak afkomstig van de milieuheffingen. De milieuheffingen worden geïnd door de Vlaamse openbare milieu-instellingen. Meer bepaald int de OVAM de afvalstoffenheffing, de VMM de waterheffingen en de VLM de administratieve geldboetes in het kader van MAP III.

Deze evolutie wordt als volgt gemotiveerd (zie figuur 5) in de toelichting bij de meerjarenbegroting. Voor de ontvangsten uit de afvalstoffenheffing wordt een sterk dalende evolutie verwacht van 51,1 miljoen euro in 2009 naar 39,4 miljoen euro in 2014. Dit kan verklaard worden door het belangrijk sturende effect van de verhoogde heffing op het storten van brandbaar afval en daarbij aansluitend de voorziene afbouw van het verlaagd tarief voor (brandbare) residu's. Voor de inkomsten uit de oppervlaktewaterheffing en de grondwaterheffing wordt

uitgegaan van een jaarlijkse toename van 2%. In 2014 worden deze ontvangsten respectievelijk op 69,9 miljoen euro en 25,7 miljoen euro geraamd. Voor de ontvangsten uit de vroegere mestheffingen, aangevuld met de administratieve geldboetes, wordt uitgegaan van een licht dalende evolutie van 6,2 miljoen euro in 2009 naar 5 miljoen euro in 2014. Ten slotte worden de dividenden van de Vlaamse Milieuholding op 5,8 miljoen euro geraamd in 2014.

Figuur 5

[9] Evolutie van de beleidskredieten per beleidsdomein. In de meerjarenbegroting wordt per beleidsdomein een algemeen overzicht geboden van de belangrijkste kostendrijvers en de belangrijkste budgettaire engagementen voor de volgende legislatuur en hun impact op de beleidskredieten per beleidsdomein ten opzichte van de ingediende begroting 2009. De volgende elementen zijn hierbij relevant vanuit milieuoogpunt in de verschillende beleidsdomeinen:

- **Financiën en Begroting**

De Vlaamse Regering wenst vanaf 1 januari 2010 over te gaan tot de overname in eigen beheer van de inning van de verkeersbelastingen (de belasting op de inverkeersstelling, de verkeersbelasting en het eurovignet). Voor het voorbereidingstraject werd in de begroting 2009 al een bijkomend personeelskrediet voorzien van 1,5 miljoen euro. Voor het jaar 2010 wordt een bijkomend krediet voorzien (werking en personeelsgerelateerde kosten) van 16,5 miljoen euro.

Verder wordt er vanaf 2009 een krediet voorzien van 1 miljoen euro, jaarlijks aangroeiend met 1 miljoen tot 10 miljoen euro, voor de één-op-één-compensatie aan gemeenten en provincies voor de gedeelde inkomsten ten gevolge van de vermindering van de onroerende voorheffing voor lage en zeer lage energiewoningen.

Met het oog op de voorbereidingen van het Belgische voorzitterschap in de tweede helft van 2010, wordt voor het jaar 2010 uitgegaan van een toename van de desbetreffende provisie in 2010 tot 10 miljoen euro. Ook in 2011 wordt nog in een provisie van 5 miljoen euro voorzien, gelet op het 18-maandelijks team-voorzitterschap met Spanje en Hongarije (2009-2011). In

totaliteit wordt voor het Belgische EU-voorzitterschap (2009 – 2011) een krediet voorzien van 21 miljoen euro.

- **Leefmilieu, Natuur en Energie**

Binnen de MINA-fondsbegroting wordt verwacht dat de werkingstoelage aan de drinkwatermaatschappijen in de periode 2009-2014 zal toenemen met 234 miljoen euro. Dit is grotendeels het gevolg van het vooruitschuiven van de voorziene uitgaven voor 2009 naar 2008 ten bedrage van 203 miljoen euro. Daarnaast is deze toename het gevolg van de verwachte toename van de Aquafin-factuur, onder meer naar aanleiding van de uitvoering van het nieuw strategisch plan van Aquafin (het PRISMA-plan).

1.3. Het beleid inzake duurzame ontwikkeling

[10] Duurzame ontwikkeling als apart beleidsdomein. Sinds 2006 werd een apart programma Duurzame Ontwikkeling (DO) opgenomen in de begroting. In de begroting 2009 wordt hiervoor 1,169 miljoen euro voorzien. Dit bedrag is 207.000 euro hoger dan vorig jaar (er gebeurde al een kleine aanpassing bij de begrotingscontrole 2008). Met deze middelen wordt de werking van de coördinerende administratieve cel gefinancierd (+100.000 euro extra), worden DO-projecten gesubsidieerd (+100.000 extra) en ontvangt het Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek inzake Duurzame Ontwikkeling cofinanciering (+3.000 euro indexaanpassing).

In het decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling van 18 juli 2008 heeft de Vlaamse Regering vastgelegd dat het Vlaamse beleid inzake duurzame ontwikkeling een 'inclusief' beleid is. Dit betekent dat het beleid inzake DO door elke Vlaamse minister op eigen wijze vertaald wordt naar het beleid in zijn of haar beleidsdomein. Dit betekent dus dat het specifieke budget voor duurzame ontwikkeling in de begroting niet het volledige DO-beleid van de Vlaamse Regering betreft. Het specifieke duurzaam ontwikkelingsbeleid binnen de beleidsdomeinen wordt toegelicht in de Beleidsbrief Duurzame Ontwikkeling.¹⁸

2. Thematische bespreking van de begroting

2.1. Lucht en klimaatbeleid

[11] Klimaatbeleid. De budgettaire middelen voor het klimaatbeleid blijven grotendeels constant. Op de begroting Leefmilieu¹⁹ wordt 130.000 euro extra uitgetrokken tot uitvoering van internationale en interregionale afspraken in het klimaatbeleid. Dit gaat onder meer over de bijdrage aan de Nationale Klimaatcommissie (bevoegd voor o.a. de coördinatie van het Belgische klimaatbeleid en het opstellen van het Nationaal Klimaatplan) en voor het correct

¹⁸ Vlaams Parlement, Beleidsbrief Duurzame Ontwikkeling, Stuk 1912 (2008-2009) – Nr. 1

¹⁹ Basisallocatie 45.22B – Financiële bijdrage tot het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, het Vlaamse gewest, het Waalse gewest en het Brussels hoofdstedelijk gewest betreffende het opstellen, het uitvoeren en het opvolgen van een nationaal klimaatplan, alsook het rapporteren, in het kader van het raamverdrag van de Verenigde Naties inzake de klimaatsverandering en het protocol van Kyoto, multilaterale verdragen en de intern-Belgische samenwerkingsakkoorden inzake leefmilieu, onder meer deze die uitvoering geven aan de onder de verdragen aangegane engagementen en verplichtingen.

vervullen van de internationale engagementen.

[12] Energiebegroting. Op de begroting Energie kunnen uitgaven gedaan worden die gefinancierd worden via de algemene begrotingsmiddelen en via de ontvangsten van het Energiefonds. De algemene middelen (niet-gesplitste kredieten en gesplitste vastleggingskredieten) op het programma Energie dalen met 76.000 euro tot 3,484 miljoen euro in 2009. Deze daling is onder meer het gevolg van een compensatie in het kader van de uitvoering van het Milieuschadedecreet en het Milieuhandhavingsdecreet. Door deze compensatie, en door de toewijzing van 50.000 euro extra voor de vzw COGEN Vlaanderen (ondersteuning van warmtekrachtkoppeling) daalt het budget voor projectsubsidies in het energiebeleid van 909.000 tot 820.000 euro.

[13] Het Energiefonds. Het energiebeleid wordt eveneens gefinancierd vanuit het Energiefonds. In dit fonds worden boetes gestort van bedrijven die niet voldoen aan de certificatenplicht voor groene stroom en voor warmtekrachtkoppeling. Ook boetes die gekoppeld zijn aan de openbaredienstverplichting rationeel energiegebruik van de distributienetbeheerders en de energieprestatieregelgeving komen in dit fonds terecht. De volgende inschatting van de boetes wordt gemaakt in de begroting:

Groenestroomcertificaten	1.297.574 euro
Warmtekrachtcertificaten	789.660 euro
REG-openbaredienstverplichting	0 euro
Energieprestatieregelgeving	10.000 euro

De boete-inkomsten zijn aanzienlijk gedaald (van 10 miljoen euro in 2008). Dit komt hoofdzakelijk omdat de doelstelling voor groenestroomcertificaten door de meeste betrokkenen ruimschoots gehaald wordt. Dit is ook het geval bij de REG-openbaredienstverplichting, waardoor het bedrag op 0 staat.

In 2009 zullen de volgende vastleggingen gedaan worden uit de middelen van het Energiefonds:

Demonstratieprojecten	1.500.000 euro
Monitoring energiedemonstratieprojecten	200.000 euro
Impulsprogramma's voor lokale besturen	400.000 euro
Energieconsulenten	600.000 euro
Ondersteuningsmaatregelen Energierenovatieprogramma 2020	13.000.000 euro
Communicatiecampagne energieprestatiecertificaat en milieuvriendelijke energieproductie	450.000 euro
EU-cofinanciering in het kader van IEE (<i>Intelligent Energy Europe</i>)	200.000 euro
Werkings- en projectsubsidies hernieuwbare energiesector (o.a. Biogas E, ...)	200.000 euro.

[14] Luchtbeleid. De directe impact van het luchtbeleid op de begroting van de Vlaamse overheid is eerder beperkt. Het beleid spitst zich toe op aanpassingen van het regelgevend kader, zoals de VLAREM-actualisatie voor een aantal maatregelen inzake niet-methaanvluchtige organische stoffen (NMVOS) en stikstofoxiden (NOx). Omdat het voor NOx niet evident is om het nationaal emissieplafond (*national emission ceiling* of NEC) te respecteren, werd met verschillende sectoren gesprekken gevoerd om te komen tot een milieubeleidsovereenkomst (MBO). Door deze MBO's lijkt de piste om in deze legislatuur een emissieheffing in te voeren volledig van tafel geveegd.

Eveneens belangrijk voor het luchtbeleid zijn de plannen om de verkeersbelastingen voor personenwagens te hervormen. De Vlaamse Regering wil zowel de belasting op de inverkeersstelling (BIV) als de jaarlijkse verkeersbelasting laten afhangen van de milieuprestaties van de wagen. Om deze plannen concreet te kunnen uitvoeren moet een samenwerkingsakkoord afgesloten worden met de federale overheid en de andere gewesten.

De Vlaamse Regering heeft een subsidiebesluit voor de subsidiëring van roetfilters bij auto's van particulieren uitgewerkt. Dit wordt geregeld via een verschuiving van 3 miljoen euro vanuit de Hermes-dotatie op het MINA-fonds (bestemd voor de subsidiëring van roetfilters voor vrachtwagens en de versnelde overschakeling naar EURO V-vrachtwagens), naar de subsidiëring van particuliere aankopen van roetfilters (nieuw begrotingsartikel 3309BC), waarvoor dus 3 miljoen euro beschikbaar wordt.

2.2. Bodembeschermingsbeleid

[15] Andermaal een aanzienlijke stijging van de middelen voor bodemsanering. Het nieuwe Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLAREBO) werd van kracht op 1 juni 2008. Het geeft uitvoering aan de bepalingen van het nieuwe decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming. Het zal onder meer leiden tot een verfijnde toepassing van de saneringsplicht, een aangepast grondeninformatieregister en vereenvoudigde procedures inzake onderzoek en sanering. Anderzijds treden hiermee ook een aantal nieuwe krachtlijnen in het bodembeleid in werking, meer bepaald wat betreft de aanpak van waterbodems, risicobeheer en schadegevallen waarbij mogelijke bodemverontreiniging is opgetreden. De aangepaste regeling voor het gebruik van uitgegraven bodem zal de verdere verspreiding van bodemverontreiniging beheersen en een grotere bescherming bieden aan wie uitgegraven bodem ontvangt.

De middelen voor bodemsanering worden voor de begroting 2009 opnieuw opgetrokken. De inspanningen reflecteren zich op de volgende punten:

- plus 417.000 euro voor sectorale fondsen bodemsanering (artikel 3003BC);
- plus 380.000 euro voor voorbereiding bodemsaneringen (4144BC);
- plus 1.560.000 euro voor uitvoering bodemsaneringen (6147BC);
- plus 350.000 euro voor bodemsanering van Umicore (6148BC).

Bovendien wordt via het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven (FFEU) opnieuw in 10 miljoen euro extra voorzien voor de uitvoering van bodemsaneringen.

2.3. Afvalbeleid

[16] Nieuwe heffing voor het beheer van huishoudelijk verpakkingsafval. De belangrijkste wijziging in 2009 op de begroting Leefmilieu met betrekking tot het afvalbeleid betreft een nieuwe heffing die tot doel heeft om een deel van de kosten voor het beheer van huishoudelijk verpakkingsafval op de verpakkingsverantwoordelijken te verhalen. Deze heffing is voorzien in het 'ontwerp van samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval'.

De heffing wordt uitgedrukt als een bijdrage van 50 eurocent (geïndexeerd) per

inwoner per jaar. Op jaarbasis levert dit de volgende gelden op:

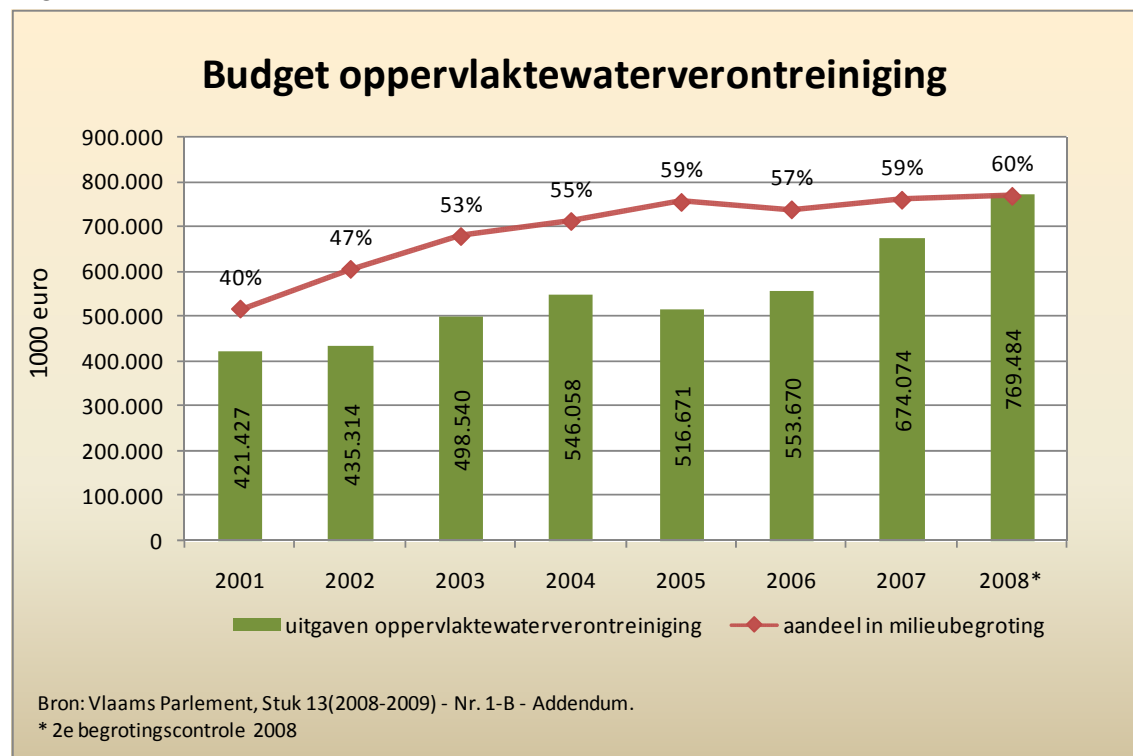
- Vlaanderen:	3.058.720,00 euro
- Wallonië:	1.717.939,50 euro
- Brussel:	515.607,50 euro
Totaal:	5.292.267,00 euro

Via de heffing dragen de erkende organismen voor huishoudelijk verpakkingsafval (momenteel alleen FOST Plus) bij tot de financiering van het beleid van de gewesten inzake de preventie en het beheer van verpakkingsafval. Deze ISA-inkomsten worden integraal uitgegeven voor de subsidiëring van de gemeenten.²⁰

2.4. Waterbeleid

[17] Het budget voor oppervlaktewaterverontreiniging in de begroting blijft groeien. Op basis van cijfers uit het Milieujaarprogramma 2009 blijkt dat het aandeel van het beleid om de oppervlaktewatervervuiling aan te pakken ook in 2008 is gestegen (zie Figuur 6). Dit aandeel steeg vorig jaar tot bijna 60%. Voor de begroting 2009 worden geen vergelijkbare gegevens verstrekt in het Milieujaarprogramma 2009.

Figuur 6

²⁰ Begrotingsartikel 63.26BC – Investeringsubsidies aan provincies, provinciebedrijven, gemeenten, gemeentebedrijven en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ter ondersteuning van preventie, selectieve inzameling (containerparken, ondergrondse containers, diftarsystemen, ...) en van het bouwen van installaties (groen- en GFT-compostering, sortering grofvuil, ...) (decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen).

- [18] Gemeentelijke rioleringen.** In 2009 versterkt Vlaanderen via de 'Optimalisatie- en Subsidiëringsprogramma's' de investering in de optimalisatie en renovatie van de bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsinfrastructuur. De subsidiëring van de uitbouw van het gemeentelijk rioleringsnet (uitvoering van de zoneringsplannen) wordt in 2009 verhoogd met bijna 25 miljoen euro tot 116,2 miljoen euro. Op het einde van 2008 heeft de Vlaamse Regering nog een aanzienlijke bijkomende inspanning voor het gemeentelijk rioleringsnet goedgekeurd. Het is vooral het gemeentelijke rioleringsnet dat verder uitgebouwd moet worden. Omdat deze opdracht zo omvangrijk is, heeft de Vlaamse Regering beslist om een deel van de gemeentelijke verplichtingen over te nemen. Gedurende 7 jaar zal jaarlijks 100 miljoen euro aan gemeentelijke investeringen door het Vlaamse Gewest overgenomen worden.²¹
- [19] Vooruitbetaling werkingstoelage drinkwatermaatschappijen.** De belangrijkste wijziging op de begroting Leefmilieu is de correctie voor de vooruitbetaling van de werkingstoelage 2009 voor de drinkwatermaatschappijen in 2008 (meer toelichting in § [2]). Het gaat om een aanzienlijk bedrag van meer van 202,6 miljoen euro.
- [20] Terugdringen risico's water.** In 2009 wordt op de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie minstens 150.000 kubieke meter slib geruimd. Dit zijn vooral hydraulische slibuimingen met een ecologische impact. Op de begroting wordt voor de jaarlijkse ruiming in 4 miljoen euro extra voorzien.²²

2.5. Mestbeleid

- [21] Geen belangrijke budgettaire wijzigingen in het mestbeleid in 2009.** In 2008 werd de door de Europese Commissie toegekende derogatie, een afwijking op de strenge bemestingsnorm, geïmplementeerd. Om de gevolgen van de derogatie op de waterkwaliteit op te volgen, wordt in 2009 een monitoringsnetwerk voor derogatie, bestaande uit 150 landbouwbedrijven, uitgebouwd en opgevolgd. In het kader van handhaving ligt de prioriteit voor 2009 bij de controle op naleving van de derogatievoorwaarden met een bijzonder accent op de mesttransporten en staalnames. Er worden geen bijkomende budgettaire inspanningen voorzien.

2.6. Natuur- en bosbeleid

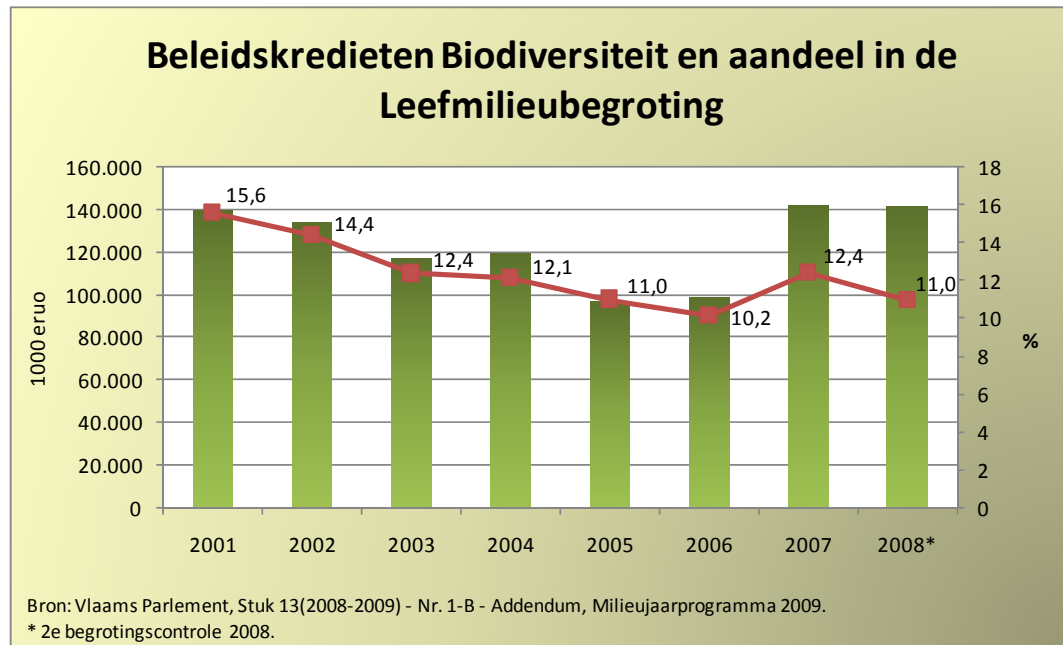
- [22] Weinig transparantie.** Eerder in deze studie werd al toegelicht dat het niet eenvoudig is om een beeld te krijgen van de overheidsmiddelen die besteed worden aan het leefmilieu- en natuurbeleid. Deze vaststelling geldt ook voor het natuur- en bosbeleid, een onderdeel van het ruimere leefmilieu- en natuurbeleid. In figuur 7 wordt de evolutie van de beleidskredieten voor biodiversiteit weergegeven en hun aandeel in de totale milieubegroting. Deze cijfers komen uit het Milieujaarprogramma 2009, een onderdeel van de begroting 2009. Er zijn

²¹ Persmededeling 'Bekkenbeheerplannen vastgesteld door de Vlaamse Regering, minister Crevits investeert bijna 380 miljoen euro om de verbetering van de waterkwaliteit te versnellen', Hilde Crevits Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, vrijdag 19 december 2008.

²² Basisallocatie 41.49B – Werkingsdotatie aan het IVA Vlaamse Milieumaatschappij voor het operationeel beheer van watersystemen.

echter geen cijfers beschikbaar voor 2009. Evenmin wordt toegelicht hoe deze bedragen samengesteld werden, noch wat verstaan moet worden onder het beleid inzake biodiversiteit. Uit deze figuur blijkt dat de absolute bedragen voor het biodiversiteitsbeleid eerder constant blijven, maar dat het aandeel van biodiversiteit in de totale (stijgende) begroting eerder achteruit gaat.

Figuur 7

[23] Evaluatie financieel instrumentarium. Het Vlaams Regeerakkoord 2004-2009 formuleerde de intentie om werk te maken van de evaluatie van het natuur- en bosbeleid: *“We optimaliseren de mix aan instrumenten (aankoop, subsidiëring van aankoop, beheersovereenkomsten met resultaatsverbintenissen, grondruil, ...) en budgetten op basis van een objectieve evaluatie.”* Vorig jaar heeft de Vlaamse Regering een evaluatiedocument voorgesteld.²³ De Minaraad heeft zich in een kort briefadvies uitgesproken over deze studie.²⁴ Hieruit blijkt dat er zowel op het vlak van de instrumenten als met betrekking tot de budgetten heel wat werk aan de winkel is. De Minaraad stelt vast dat voor een aantal doelstellingen inzake natuur- en bosbeleid de doelafstand zeer groot is en dat meer efficiëntie en extra financiële middelen noodzakelijk zijn. In de toelichting van de milieubegroting in de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement heeft minister Crevits meegedeeld dat het financiële instrumentarium bij het bos- en natuurbeleid in 2009 verder geoptimaliseerd wordt.

In de evaluatiestudie werd een gedetailleerde analyse gepresenteerd van de instrumenten die ingezet worden in het natuur- en bosbeleid. Hierbij werden de instrumenten in categorieën ingedeeld. Vervolgens werd ook onderzocht welke budgettaire middelen besteed worden aan de verschillende groepen van instrumenten. Vanuit begrotingsoogpunt is de belangrijkste bedenking bij deze

²³ Jan Verheeke (Raadgever Natuur en Bos, Kabinet Minister Hilde Crevits), ‘Evaluatie van het Natuur- en bosbeleid’, 2 juli 2008.

²⁴ Minaraad, Briefadvies over de evaluatie van het natuur- en bosbeleid, 9 september 2008. De Raad zal zich in het voorjaar van 2009 meer in detail uitspreken over deze studie.

oefening het ontbreken van een koppeling met de begroting. Dit maakt dat de gepresenteerde cijfers niet verifieerbaar en reproduceerbaar zijn (bv. voor de volgende jaren).

[24] Budgettaire prioriteiten voor 2009. Inhoudelijk ligt de prioriteit van het natuur- en bosbeleid in 2009 bij de vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen. Op grond van de Habitatrichtlijn is het Vlaamse Gewest ertoe verplicht om de desbetreffende speciale beschermingszones definitief aan te wijzen tegen 7 december 2010 en er prioriteiten voor te bepalen. Daartoe wordt in 2009 volop gewerkt aan instandhoudingsdoelstellingen voor alle 38 Habitatrichtlijngebieden en de hiermee overlappende Vogelrichtlijngebieden.

Er wordt 1 miljoen euro subsidies uitgetrokken voor de aankoop van natuurgebieden door natuurverenigingen²⁵ en 1 miljoen extra subsidies voor private bosbeheerders, openbare boscijfers en bosgroepen. Dit zal gebeuren via een herbestemming van het zogenaamde encours (niet-bestede middelen uit het verleden). Bij de aankoop van natuurgebieden wordt de klemtoon gelegd op de verwerving in speciale beschermingszones en op de verdere realisatie van bestaande projecten.

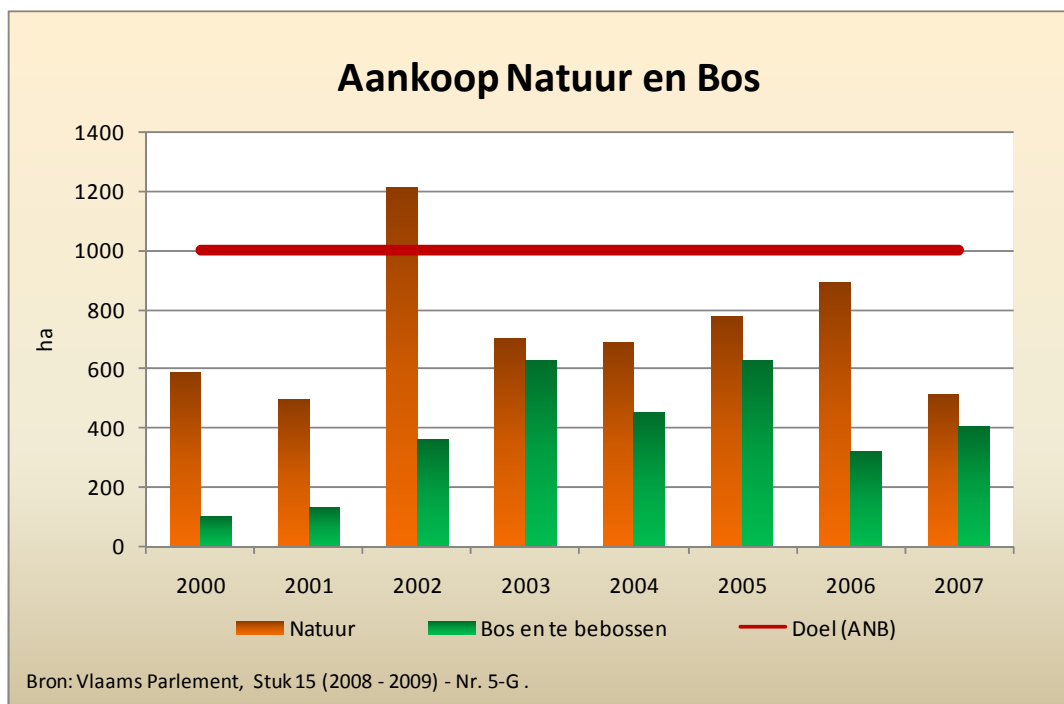
Voor bosuitbreiding wordt een koppeling gezocht met het plattelandsontwikkelingsbeleid en blijven de opgestarte stadsbosprojecten een prioriteit. Het besluit inzake bebossing van landbouwgronden wordt, in uitvoering van het Europese plattelandsbeleid, eerstdaags vastgesteld zodat er opnieuw een rechtsgrond is voor deze subsidies. Hiervoor wordt in 405.000 euro aan extra subsidies voorzien.²⁶

Figuur 8 geeft een overzicht van de gebieden natuur en bos die de voorbije jaren aangekocht werden. Deze informatie werd door minister Crevits overgemaakt aan het Vlaams Parlement. De doelstelling van 1000 ha voor de aankoop van respectievelijk natuur en bos (en te bebossen) is een informele doelstelling van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

²⁵ De betrokken begrotingspost (Begrotingsartikel 52.14BC – Subsidies aan natuurverenigingen voor de verwerving van natuurgebieden) vermeldt 7,964 miljoen voor 2009. Dit bedrag is gelijk aan dat in 2008.

²⁶ Begrotingsartikel 53.21BC – Investeringsubsidies in het kader van het bosbeheer, de groenvoorziening, de visserij, de jacht en de vogelbescherming (o.a. subsidies voor de bebossing van landbouwgronden).

Figuur 8

Bij de bespreking in de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement verwees minister Crevits naar de volgende wijzigingen ten opzichte van de begroting 2008:

- min 7,1 miljoen euro wegens het aflopen van eenmalige extra inspanningen in het kader van het Sigma-plan 2008;
- plus 71.000 euro ter indexering van gesubsidieerde groene jobs (3002BC);
- plus 422.000 euro voor extra erkenningen en subsidiëring reservaten (3303BC);
- plus 700.000 euro voor de subsidiëring van de bosgroepen. 75.000 euro voor de Week van het Bos wordt overgeheveld uit de subsidies voor het Vlaams Fonds Tropisch Bos (3307BC);
- 525.000 euro wordt verschoven vanuit de verwerving van kustduinen (5320BC) naar de verwerving van natuur- en bosgebieden (7003BC).

2.7. Belangrijke begrotingstechnische operaties

[25] Bundeling van referentietaken voor het VITO. In het kader van het Beheersreglement voor bijkomende referentietaken van het Vlaams Instituut voor Technologisch onderzoek (VITO) in opdracht van het beleidsdomein LNE, werd een nieuwe begrotingspost gecreëerd. Er wordt een transfer voorzien van werkmiddelen van het departement en de agentschappen van het beleidsdomein LNE naar de begrotingspost LC4150B. Op die manier worden alle taken die aan het VITO toegewezen worden vanaf nu gefinancierd uit 1 begrotingspost. Het gaan onder meer om de volgende opdrachten (telkens wordt aangegeven uit de begroting van welke organisatie de middelen komen):

- VMM
 - Het Milieukostenmodel Water en het Kenniscentrum

Luchtkwaliteitsmodellering (294.000 euro)

- Uitbreiding van het referentielaboratorium partim controlelab voor drinkwater/grondwater en bagger- en ruimingsspecie (50.000 euro)

- OVAM
 - Uitbreiding van het referentielaboratorium partim beleidsondersteuning afvalstoffen en bodem en voor het referentielabo Afvalstoffen en bodemsanering (893.000 keuro)
 - Uitbreiding van het referentielaboratorium partim Afvalstoffen en bodemsaneringsbeleid (358.000 euro)
- VLM (161.000 euro)
 - Uitbreiding van het referentielaboratorium partim Mestdecreet (161.000 euro)
- LNE (347.000 euro)
 - Uitbreiding van het referentielaboratorium partim bodembescherming
 - Uitbreiding BBT/EMIS partim Milieukostenmodel Algemeen en Lucht
 - Het Kenniscentrum Milieuvriendelijke voertuigen
 - Uitbreiding BBT/EMIS partim Milieunavigator

[26] Uitvoering van het Milieuschade- en Milieuhandhavingsdecreet. Het uitvoeringsbesluit van het Milieuhandhavingsdecreet, dat in de loop van 2009 definitief wordt goedgekeurd, concretiseert de oprichting van een aantal nieuwe instellingen die het handhavingsbeleid op het terrein gestalte geven, zoals de Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving, het Milieuhandhavingscollege en de bevoegde instantie (de nieuwe afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer). De volledige inwerkingtreding van het Milieuhandhavingsdecreet is voorzien voor 2009. De benodigde kredieten ten bedrage van ongeveer 2,2 miljoen euro worden intern gecompenseerd bij het departement en de diverse instellingen.

De 2.216.000 euro voor de uitvoering van het Milieuhandhavingsdecreet zullen als volgt besteed worden:

- 1.524.000 euro personeelskrediet (LA1170B)
- 406.000 euro werkingskredieten (LA1270B)
- 125.000 euro IT-werking (LA1274B)
- 115.000 euro investeringskredieten (LA7470B)
- 46.000 euro IT-investeringen (LA7474B)

Deze middelen werden gecompenseerd op de begrotingen van de verschillende onderdelen van de leefmilieuadministratie:

- Departement LNE: 1223BC (-200 k euro) en 1262B (-50 k euro)
- VREG: 4140B (-65 k euro)
- VLM: 4141B (-280 k euro) en 4148B MB (-220 k euro)
- VMM: 6322BC (-508 k euro)
- OVAM: 6143B (- 100 k euro) en 6147BC (-400 k euro)
- ANB: 4141D (- 27 k euro), 6140D (-134 k euro), 3001BC (- 100 k euro)
- VEA: 3002E (-39 k euro) en 1201E (-26 k euro)
- INBO: 1203C (-65 k euro)